Raymond Verbiest (75) koos voor euthanasie maar het ziekenhuis bleef uitstellen

Wachten op de zekere dood die maar niet wil komen

Raymond Verbiest had het duidelijk op papier geschreven: hij was op, had te veel pijn, wou euthanasie. Maar in het ziekenhuis aarzelden ze. Raymond is gestorven, niet na euthanasie, maar in een diepe slaap door pijnstillers. 'Dit was echt niet wat hij wou. En hij was nochtans zo overtuigd dat hij het allemaal goed voorbereid had.'

DOOR NATHALIE CARPENTIER

Met krullende letters die de hand van een oude man verraden, staat het er. "Ik wil dat het in het bijzijn van mijn dochter Anne Verbiest en mijn ziektegenoot Vermijlen Paul gebeurt." Toen het zover was, op 23 mei, stierf Raymond alleen. Zijn beste vriend, Paul, was er niet. Zijn dochter was, de zoveelste dag op rij, op weg naar het ziekenhuis toen ze het telefoontje kreeg. "Uw vader is overleden."

Anne slikt. Haar vader was tevreden met weinig, klaagde nooit, maar dít wou hij wel. Zij had beloofd hem te helpen bij zijn laatste wens, maar kreeg het niet gedaan. *"Vake* had al jaren COPD, een chronische longaandoening. De laatste tijd werd zijn ademnood frequenter, zijn medicatie opgedreven. Hij kon niet meer stappen. Zijn revalidatiekuren in het UZ van Leuven waar hij vroeger bijna herboren van terugkeerde, haalden steeds minder uit."

Raymond voelde het, zijn behandelend arts benoemde het: het was stilaan op. "De professor zei voorzichtig dat ze hem de volgende keer niet meer zouden kunnen helpen. Dat hij misschien nog maar een paar maanden had, dat hij eens moest nadenken wat hij wou."

Raymond praatte lang en herhaaldelijk met zijn huisarts, het kwam telkens op hetzelfde neer: euthanasie. Anne: "Wij schrokken natuurlijk, maar hij was vastberaden, hij wou zelf een einde stellen aan zijn leven. Hij kon niet meer doen wat hij wou, kon zijn vrienden niet meer bezoeken, kon zich niet meer wassen."

"Zijn huisarts kon hem zelf niet helpen bij die euthanasie, Raymond was meer een vriend dan een patiënt voor hem. Ze hebben samen de wilsverklaring opgesteld, hij heeft hem doorverwezen naar Leuven." Die laatste dagen had Raymond mooi gepland. Dat feestje van zijn eerste achterkleinzoon nog zodat hij iedereen nog één keer zag, en een laatste glas met zijn beste vrienden. Daarna wou hij naar het ziekenhuis. "Hij had van iedereen afscheid genomen. Voor hem was het afgerond, hij was klaar."

Geen medicatie

Zodra opgenomen, liet Raymond zijn behandelend arts meteen zijn wilsverklaring lezen. Zo moest het en dan kon niemand er nog aan twijfelen wat hij wou. "Maar *de professor* zei dat ze het nog even moesten laten rusten, dat hij dit niet alleen kon beslissen. Na het weekend zouden ze het opnieuw bekijken."

Het was 8 mei, vlak voor het pinksterweekend. *"Vake* rekende het in zijn hoofd uit", vult Yvo, Annes man, aan. "Dinsdag werkte het personeel opnieuw. Dus woensdag zal ik er niet meer zijn, klonk het overtuigd. Hij heeft zijn kameraden nog uitgenodigd bij zijn ziekbed. Ze hebben nog een laatste keer goed gelachen."

"Zijn medicatie was al stopgezet, meteen vanaf de eerste dag", vervolgt Yvo. "Dat voelde voor hem als een bevrijding. Hij moest negen of tien pillen per dag nemen, hij had een hele doos vol. Hij had die medicatie nodig, dus die stopzetting was voor hem het signaal: ze hebben het begrepen, het is bijna gedaan. Hij kreeg een morfinepomp aan zijn arm en kon zelf dosissen bijvragen. Hoe meer ik vraag, hoe sneller het gaat, dacht hij."

> ANNE VERBIEST, DOCHTER VAN RAYMOND:
> Op de duur zei hij zelfs tegen de dokter: 'Geef mij het spuitje, dan doe ik het zelf wel.' Hij was er 200 procent klaar voor

Dinsdag kwam zijn arts terug. "'Meneer Verbiest, ik ben hier nog maar net begonnen', zei die. 'Ik kán het niet doen en ik wil het ook niet doen. Ik heb een eed afgelegd en er is ook advies van een andere arts nodig'", vertelt Anne. "Dat zou zeker 22 dagen duren. Toen begon er bij ons een belletje te rinkelen. Toen begon ook *vake* het stilaan te beseffen: ik ben hier op de verkeerde plaats."

Het stemt haar triest. *"Vake* dacht dat het allemaal in orde was, hij had toch een geschreven verklaring? Later vertrouwde een verpleegster ons toe dat hij het beter niet op papier had gezet. Nu was er te veel ruchtbaarheid aan gegeven. Dat maakte het moeilijker om in te grijpen."

"Wisten wij veel", zucht Anne. Er weerklinkt geen rancune in haar stem, wél boosheid en vooral diepe ontgoocheling. "Die arts heeft mijn vader altijd erg goed verzorgd, mijn vader was hem daar heel dankbaar voor. Ik kan begrijpen dat dat voor die man ook erg moeilijk lag. Dit waren twee botsende visies. Maar ze hadden ons van in het begin duidelijk moeten zeggen dat het niet kon. Dan hadden we nog een keuze gehad."

FOTO TIM DIRVEN

■ **Anne Verbiest, de dochter van Raymond, samen met haar man Yvo: 'Achteraf hoorden we van de huisarts dat euthanasie moeilijk ligt in het UZ van Leuven. Wij wisten dat niet. Wij hebben dat tijdens die laatste dagen moeten ontdekken.'**

Nu niet meer, vinden ze. Anne begon anderen erover aan te spreken, zocht wanhopig naar een andere oplossing. "Een nicht vertelde me over de artsen van het LevensEinde InformatieForum, voor wie euthanasie een evenwaardig levenseinde is. Ik heb hen meteen gebeld. Daar hoorden we dat euthanasie kon, alleen moesten we dan elders heen."

Ambulance

Intussen zag ze haar vader wegglijden naar een einde waar hij zelf niet voor gekozen had. "De morfine maakte hem suf, hij wist soms niet meer dat wij er waren. Hij had geen eetlust meer, begon af te takelen. Dat was net wat hij niet gewild had. HIj wou helder en op een mooie manier afscheid nemen van ons. Op de duur zei hij zelfs tegen de dokter: geef mij het spuitje, dan doe ik het zelf wel. Hij was er 200 procent klaar voor."

"Van in het begin kwamen mensen van palliatieve zorg met *vake* en ons praten. Dat hij er toch nog eens goed over moest nadenken, want veel mensen veranderden nog van idee. Heel vriendelijk, maar geloof me, ze kunnen zeer overtuigend zijn. Maar *vake* bleef bij zijn standpunt." "Toen ze suggereerden dat hij op palliatieve zorg thuishoorde, kreeg hij tranen in zijn ogen", herinnert Yvo zich. "Ze gingen hem daar toch niet heen brengen? Ze wisten toch waarom hij daar was?"

Anne hakte de knoop door. "Ik heb aangekondigd dat ik mijn vader wou weghalen, dat ik elders een tweede opinie wou. Maar ze waren al begonnen met de toediening van een slaapmiddel. Dat was om ervoor te zorgen dat hij geen pijn had, hij zou langzaam in een diepe slaap vallen. Ze wilden hem alle comfort bieden." Ingehouden boos. "Maar dat was niet het comfort dat hij wilde."

"Daarna is hij niet meer bij bewustzijn gekomen. Tijdens ons laatste contact heeft hij me vastgepakt: 'Het is niet erg, ik weet dat gij er niets aan kunt doen.' Daarna heb ik hem niet meer gesproken." Anne was totaal overstuur. "Ik wist niet meer wat ik moest doen. Hij lag daar zo triest." Haar stem schiet omhoog. "Moest ik hem zo in een ambulance stoppen en naar een ander ziekenhuis brengen? Dat kon ik niet."

Beter informeren

Haar verzet was op. Enkele dagen later overleed Raymond. "Na palliatieve sedatie, zoals dat heet. Het moet gebeurd zijn tijdens een wasbeurt." Anne slaat haar ogen neer, frunnikt aan de kalender. "Dit blijft knagen, het was zijn laatste wens", knikt Yvo. "Die politicus uit Tongeren *(Marcel Engelborghs, NC)* was nog net op tv geweest. *Vake* zat met dat beeld in zijn hoofd. Wij ook. Dat beeld klopt niet."

Later hoorde Anne van haar huisarts "dat euthanasie moeilijk ligt in Leuven. Wij wisten dat niet. Wij hebben dat tijdens die laatste dagen moeten ontdekken." "Die infobrochure LEIFblad zal helpen om mensen beter te informeren, maar wij willen dit vertellen om te vermijden dat dit nog mensen overkomt", besluit Yvo. "Geen slecht woord over de zorg in Gasthuisberg, maar voor euthanasie moet je er niet zijn. Wij beseften dat te laat, en zij hebben ons te lang in de waan gelaten."

"Telkens als wij voor het eerst met een vraag naar euthanasie geconfronteerd worden, worden eerst mogelijke alternatieven besproken", reageert Frank Rademaekers, hoofdgeneesheer van het UZ Leuven. "Wij hanteren altijd een *cool down*-periode waarbij mensen er nog eens over kunnen nadenken. Wij zeggen ook duidelijk dat euthanasie voor ons niet onze eerste keuze is, maar we gaan het ook niet uit de weg." Hun houding is daarin vrij duidelijk, aldus Rademaekers nog. "Ik ken de specifieke casus niet, maar misschien is dat hier niet expliciet genoeg gecommuniceerd."

STAND DER DINGEN

Zweden kunnen in drive-in trouwen

Wie snel en zonder al te veel poespas wil trouwen hoeft niet meer zo nodig naar Las Vegas. In Zweden kun je weldra binnen zeven minuten en vanuit de auto in het huwelijk treden. Volgende maand zal de Kerk van Zweden tijdens een autorally in Vasteras de nieuwe drive-introuwformule testen. Zesendertig koppels staan al te trappelen voor een autohuwelijk. "Trouwen is tegenwoordig zo'n commercieel en prijzig gedoe", zegt organisator en priester Jerker Asterlund. "Wij willen koppels tonen dat in het huwelijk treden ook op een eenvoudige en alledaagse manier kan." Om het geheel toch van een feestelijk tintje te voorzien zal een gospelkoor langs de weg Elvis Presley-nummers brengen. "Er worden ook grote neonborden met de tekst 'Get Married Here' opgehangen, zodat mensen al van op de snelweg kunnen zien waar ze terecht kunnen voor een snel huwelijk", aldus Asterlund.

Asperges kweken op Mars

De ondergrond op Mars lijkt verdacht veel op die uit onze achtertuin. Een analyse van de Marsbodem door de Phoenixlander van het NASA-ruimtevaartstation heeft uitgewezen dat de grond bouwstoffen voor het leven bevat. "Ik ben tot de opmerkelijke bevinding gekomen dat Mars in veel aspecten, waaronder de mineralogie, heel erg op de Aarde lijkt", vertelt Samuel Kouvanes van de Tufts Universiteit, die het experiment mee heeft uitgevoerd. "Deze soort grond heb je waarschijnlijk in je achtertuin." Landbouwers die van een moestuintje op Mars dromen, hebben geluk. "Je zou op Mars vrij goed asperges kunnen kweken", stelt Kouvanes. "Aardbeien is misschien iets moeilijker."

Chinees varken wordt een ster

Een varken dat maar liefst 36 dagen overleefde onder het puin na de aardbeving in China, wordt voorgedragen voor het Guinness Book of Records. Het dier verloor twee derde van zijn lichaamsgewicht maar wist zich in leven te houden met regenwater en houtskool. Zijn overlevingsverhaal is volgens de Chinezen wel een plaatsje in het recordboek waard. 'Sterke Zhu', zoals het dier wordt genoemd, is overigens goed op weg om een heuse nationale ster te worden. Er zijn zelfs plannen om een film over het beest te maken. De knorrende held werd inmiddels geadopteerd door de directeur van het Jianchuan Museum. Daar zal hij de rest van zijn leven in de watten worden gelegd. Volgens de directeur staat Sterke Zhu immers symbool voor het Chinese doorzettingsvermogen.

Minnaressen van Chinese top klappen uit de biecht

De Chinese autoriteiten hebben een nieuwe, doeltreffende manier gevonden om corrupte overheidsmedewerkers en zakenlui aan het kruis te nagelen. Bij gebrek aan bewijzen gaan ze te rade bij ex-vrouwen en maîtresses, die maar al te graag uit de biecht klappen. "Maar liefst 80 procent van de ondervraagde minnaressen en ex-liefjes gaf ons belangrijke ontbrekende informatie over corrupte officieren en zakenlieden in Dongguan", zegt lokale politiechef Zhou Yuefeng. Een rapport van het openbare ministerie heeft uitgewezen dat de afgelopen vijf jaar zestien overheidsmedewerkers verwikkeld waren in corruptieschandalen. Naast gokken, het witwassen van geld en duistere transacties hebben de corrupte overheidsdienaars zich schuldig gemaakt aan het ruilen van macht voor seks.